

Informatienota voor de raad

Datum 29 oktober 2019

Onderwerp	Beantwoording initiatiefnota CU inzake Sociaal Ondernemerschap
Versienummer	V1.3

Portefeuillehouder René de Heer

Informant H.A. van Ark

Afdeling Ruimte en Economie / ZWRE

Telefoon 038 498 2766

Email H.van.Ark@zwolle.nl

Bijlagen 1. Initiatiefnota CU inzake Sociaal Ondernemerschap

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

de beantwoording van de initiatiefnota van CU inzake Sociaal Ondernemerschap.

Datum

29 oktober 2019

Inleiding

In de zomer van 2019 heeft de ChristenUnie-fractie een initiatiefnota Sociaal Ondernemerschap ingediend. In deze informatienota beantwoorden we de gestelde vragen en reageren we op de 10 voorgestelde actiepunten. Het college dankt de ChristenUnie voor deze uitgebreide en complete initiatiefnota.

Kernboodschap

In de gemeente Zwolle zijn er diverse initiatieven gaande, deels met en deels zonder inzet van de gemeente. Denk hierbij aan de Impactversneller, waarbij startende sociaal ondernemers een opleidingsprogramma aangeboden hebben gekregen, Social Impact Day met het Social Impact diner en bedrijven zoals Cycloon en Binhoout. Stuk voor stuk zijn dit initiatieven en bedrijven waar gewerkt aan een maatschappelijk resultaat. Het thema Sociaal Ondernemerschap past goed bij de stad Zwolle en heeft daarom een plek gekregen in het coalitie-akkoord. Sociaal ondernemerschap draagt bij aan de nieuwe economie die nodig is om de stad volhoudbaar en robuust te maken. Een ontwikkeling die wij als college graag aanmoedigen.

Deze initiatiefnota heeft ons er toe aangezet om de huidige activiteiten eens nader tegen het licht te houden. Onze rol als gemeente is nu vooral faciliterend en subsidiërend, maar voor een extra stap is meer coördinatie nodig. Deze actievare rol kan gezien het coalitie-akkoord explicieter ingevuld worden en we kunnen nog verder in onze rol groeien. We willen aanspreekbaar zijn en dat doen we door de beweging ruimte te geven. We gaan daarom per 2020 werken met een vast aanspreekpunt voor sociaal ondernemers voor zowel interne als externe vragen. Belangrijkste taak van dit vast aanspreekpunt zal worden om ondernemers de juiste weg te wijzen binnen en buiten de organisatie, maar vooral ook om nader onderzoek te doen hoe wij onze rol als gemeente willen invullen. Daarnaast willen we ook kijken wat er in regionaal verband gedaan kan worden. Hiervoor gaan we in gesprek met de Regio Zwolle. Bij de perspectiefnota 2021-2024 komen we hier op terug, met daarbij ook de mogelijke budgettaire en financiële mogelijkheden.

Toelichting

In juni 2017 heeft het Stedennetwerk G32 (nu G40) een Roapmap voor gemeenten gepresenteerd voor sociaal ondernemerschap. Hierin wordt geconstateerd dat er verschillende definities zijn van sociaal ondernemen. De rode draad van deze definities is dat sociaal ondernemers zelfstandige organisaties zijn, die hun investeringskapitaal uit de markt halen en het realiseren van maatschappelijke impact als primair doel hebben. In deze context staat dus het maatschappelijk resultaat, bijvoorbeeld werkgelegenheid of hergebruik van materialen, centraal, niet het rendement op investeringen. De bedrijfsvoering is hierop conform ingericht. De maatschappelijke impact is het primaire doel voor een sociaal ondernemer, terwijl commerciële organisaties primair rendement op investeringen als primair doel hebben en afgeleid een bijdrage leveren aan Social Return on Investment (SROI).

Social Enterprise NL en de SER (2015) hebben eerder voor Nederland een aantal kenmerken geformuleerd van sociale ondernemingen:

- Maatschappelijke impact op één.
- Organisatorisch zelfstandige onderneming met een product of dienst.
- Economisch zelfstandig en niet volledig afhankelijk van subsidies, schenkingen en donaties.
- Sociale bedrijfsvoering (bestuur, governance en beperking winstuitkering).

Datum

29 oktober 2019

In dit speelveld zijn in Zwolle een aantal belangrijke spelers te benoemen en diverse initiatieven gaande. Deze worden grotendeels in de initiatiefnota genoemd. Met partijen zoals bijvoorbeeld Cycloon, Binthout en een groot aantal kringloopwinkels zijn er mooie partijen actief in Zwolle. Een deel van deze ondernemers is aangesloten bij Sociale Entreprenne NL. Hierbij een opsomming waar wij als gemeente en partners direct of indirect bij betrokken zijn.

- In 2018 en 2019 hebben wij als gemeente de Impactversneller als pilot geïnitieerd en gefinancierd. De Impactversneller is een kort programma waar aan beginnende en startende sociaal ondernemers tools en handvatten wordt gegeven om succesvol te kunnen starten. Door deze Impactversneller hebben ze ook kunnen werken aan een nieuw netwerk. Er hebben 10 ondernemers deelgenomen. Uit de evaluatie is gebleken dat inzet, impact en kosten nog niet in verhouding staan tot de opbrengsten.
- In 2017 zijn een Social Impact Day en Social Impact Dinner in Zwolle geweest en dit zal in november 2019 opnieuw plaatsvinden. In samenwerking met de Regio Zwolle dragen wij hier financieel aan bij.
- Op de Herfte en diverse andere plekken zijn meerdere sociaal ondernemers actief waar wij met regelmaat mee samenwerken en welke wij hebben gecontracteerd voor WMO dagbesteding, zoals Binthout en Stichting Zwolse Essen waar de gekapte Zwolse essen en nieuwe lokale bestemming krijgen. Deze en meerdere initiatieven zijn ook in de initiatiefnota genoemd.
- TIEM maakt gebruik van sociaal ondernemers door plaatsing van werknemers en kandidaten, zoals Cycloon, maar dit is geen specifiek beleid. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen commerciële bedrijven en sociaal ondernemers. Het 'werkfit' maken en de uitstroom naar een duurzaam dienstverband staat centraal, niet zozeer het type organisatie. Wel wordt er samengewerkt en is er een contractrelatie met diverse sociaal ondernemers zoals Road2Work, Cycloon en Binthout.

Binnen de gemeentelijke organisatie zijn dat diverse afdelingen, zoals Economie en Maatschappelijke Ontwikkeling. Naast de gemeente zijn dat TIEM, sociale wijkteams, maar ook private initiatieven zoals Foster en Social Enterprise.

In het coalitieakkoord staat genoemd dat we sociaal ondernemen willen stimuleren. Vanuit de gemeente is er geen separaat beleid op sociaal ondernemerschap, maar zoals blijkt uit bovenstaande faciliteren we wel op verschillende manieren ondernemers die gaan voor maatschappelijke impact. Vanuit de gemeente doen we al veel met het instrument SROI. Zo wordt SROI ingezet bij inkooptrajecten en is er Regionaal Expertisecentrum. De gemeenten die bij Werkbedrijf Regio Zwolle zijn aangesloten, de provincie Overijssel en het waterschap Drents Overijsselse Delta hebben een eenduidige werkwijze over SROI afgesproken. Het Expertisecentrum SROI ondersteunt deze opdrachtgevers en hun opdrachtnemers bij SROI-vraagstukken. Leveranciers met een SROI-opgave kunnen deze o.a. voldoen door dienstenafname van sociale ondernemingen en dragen op die manier bij aan continuïteit van dit type ondernemingen.

Op basis van bovenstaande constateren we dat we al op een stimulerende, faciliterende en subsidiërende wijze actief zijn naar deze doelgroep. De door de stellers van de initiatiefnota geformuleerde actiepunten als onderdeel van gericht beleid op deze doelgroep vraagt aangepaste organisatorische aanpassingen, intensievere capaciteitsinzet en verruimt werkbudget. Het College adviseert de raad dat selectieve intensivering binnen bestaande programma's en kaders de voorkeur

Datum

29 oktober 2019

verdient voor het komend jaar. Het College wil in dat kader graag een vaste contactpersoon binnen de gemeente hebben, die actief en reactief deze sector bijstaat en die tevens zorg draagt voor verbeterde interne afstemming. Verder blijven we aansluiten bij initiatieven die zich in de stad voordoen. Dit vaste aanspreekpunt zal toewerken naar een plan met daarin de rol die wij als gemeente op ons willen nemen aangaande sociaal ondernemerschap. Hiermee komen we medio 2020 terug bij uw raad.

Op basis van deze kaders adviseren wij de 10 actiepunten als volgt te beantwoorden.

1. Creëer een duidelijk aanspreekpunt (taskforce) Sociale Ondernemingen en communiceer dit actief. Breng dit continu onder de aandacht van onderwijsinstellingen. Wijs afstudeerders actief op de mogelijkheden van Sociaal Ondernemen.

Wij adviseren de raad om op dit moment geen taskforce op te richten, maar middels een aanspreekpunt denken we hier een verbeterslag te kunnen maken en meer en beter te kunnen verbinden, ook in samenwerking met het onderwijs. Medio 2020 komen we bij de raad terug met een uitgewerkt plan waarin deze punten aan de orde zullen komen.

2. Organiseer een intern netwerk binnen de gemeente dat samenkomt in het aanspreekpunt voor de Sociaal Ondernemers zodat zij zelf niet de contacten met diverse afdelingen moeten zoeken en onderhouden.

Middels een vast aanspreekpunt denken wij dit op te lossen. Het aanspreekpunt zal contact onderhouden met de diverse afdelingen en met TIEM.

3. Stimuleer het starten en vestigen van Sociale ondernemingen in Zwolle. Zorg voor her -en erkenning. Help daartoe met de aansluiting op de Code Sociaal Ondernemen; Social Enterprise NL kan hierbij ondersteunen.

Uit bovenstaande voorbeelden blijkt dat er met en zonder onze bijdrage al het nodige gebeurt in de stad. Het staat sociaal ondernemers vrij om zich aan te sluiten bij deze Code. Vooralsnog hebben wij van de ondernemers zelf geen signaal ontvangen dat een actieve rol binnen de Code van ons wordt verwacht. Wij nemen dit mee in de de uitwerking van het plan en adviseren hier nu (nog) geen actie op te ondernemen.

4. Organiseer een Social Impact lab naar landelijk voorbeeld: Het Social Impact Lab is een wedstrijd waarbij start-ups en scale-ups met een maatschappelijke missie een stap verder worden geholpen en naar een hoger niveau gebracht. Ook diverse gemeenten kennen 'challenges' op gebied van zorg, duurzaamheid, circulariteit en sociale cohesie die uitermate geschikt zijn voor startende sociaal ondernemers

Dit zullen we in overweging nemen als opvolger van de Impactversneller. Wel willen we eerst meer onderzoek doen naar de effecten en kosten van dit voorbeeld alvorens hier een besluit op te nemen. Wij nemen dit mee in de de uitwerking van het plan en adviseren hier nu (nog) geen actie op te ondernemen.

5. Netwerkvorming en ontmoetingsplekken; Creëer een 'Hub' bijvoorbeeld bij TIEM: Maak een ideeën winkel, maak daarbij gebruik van studenten en ga op zoek naar matches, bijvoorbeeld door middel van het beursvloeridee en directe één op één benadering.

Vooralsnog adviseren wij hier geen actieve rol in voor de gemeente. Wel zal dit voorstel worden meegenomen in het nader uit te werken plan. Het staat ondernemers uiteraard vrij dit zelf te

Datum 29 oktober 2019

organiseren. Wel geven diverse sociaal ondernemers aan de behoefte te hebben om aan te sluiten bij reguliere ondernemersverenigingen om zo daar hun netwerk te versterken. Wij zien dit als een goede ontwikkeling.

6. 60 % van de bestaande Sociale Ondernemingen werkt zonder enige vorm van subsidie. Alleen in de opstart of innovatiefase is dit vaak aan de orde, als het businessmodel nog in ontwikkeling is. Na enkele jaren draait 40 % winst en 20 % Break Even. Startende Sociale Ondernemingen hebben dus een steuntje in de rug nodig: geef advies over subsidies, financiering, ondernemersvorm. Onderzoek de mogelijkheden van subsidies vanuit de Europese Unie voor de gemeente Zwolle en de Sociaal Ondernemers.

In de begroting 2020 hebben we hier geen ruimte voor vrijgemaakt. Op dit moment hebben we als gemeente geen bijzondere starterssubsidies of andersoortige financiële arrangementen beschikbaar voor sociaal ondernemerschap. De haalbaarheid van bijvoorbeeld Europese subsidies zal onderdeel uitmaken van het nader uit te werken plan. Wel bieden we via de contactpersoon ingangen naar het verder verkennen van subsidietrajecten, c.q. hulp bij het starten of laten doorgroeien van een bedrijf. Daarbij leunen we op de kennis en expertise die reeds beschikbaar is in de markt, zoals van Social Enterprise.

7. Faciliteer het bij elkaar brengen van startende en stoppende (aan het einde van hun loopbaan) ondernemers door bijvoorbeeld een databank: stoppende ondernemers kunnen een schat aan zakelijke ervaring overdragen en kunnen eventueel meefinancieren of participeren. Er komen steeds meer impactinvesteerders (fondsen, filantropen en crowdfunding). Meer impactinvesteerders versnellen de groei.

Hiervoor zijn al bestaande gremia, zoals het Ondernemersklankbord en diverse banken en daar zullen we actief naar doorverwijzen.

8. Verwijs naar Social Enterprise NL voor goede voorbeelden in het land op gebied van voedsel, energietransitie, klimaatadaptatie en vormen van kringlooeconomie en moedig Zwolse (ex)ondernemers aan die succesvolle modellen willen kopiëren.

Dit wordt een taak van de contactpersoon om daar waar opportuun de verbinding met initiatieven elders te ondersteunen.

9. Geef Sociale Ondernemingen of veelbelovende Sociaal Ondernemers het 'Right to Challenge', dit is de kans krijgen om maatschappelijke voorzieningen over te nemen, zodra dit door de wetgever mogelijk is gemaakt.

We gaan nader onderzoek verrichten hoe andere gemeenten hier m.b.t. sociaal ondernemerschap invulling aan geven en wat de effecten hiervan zijn. Wij nemen dit mee in de de uitwerking van het plan en adviseren hier nu (nog) geen actie op te ondernemen.

10. In het nieuwe inkoopbeleid van ZKO (besluit Zwolle 12 juni 2017) is nadrukkelijk aandacht voor social return en sociale/duurzame aspecten. Vergroot de SROI in de aanbestedingen door het stimuleren van deze Sociale Ondernemingen. -> Bij meer Sociale Ondernemingen komen er ook meer kansen voor SROI. Laat daarbij de kwaliteit en niet de prijs alleen leidend zijn. Sociale ondernemingen zijn vaak onderaannemers vanwege de gemeentelijke volumes. Een goed idee is om hoofdaannemers te belonen wanneer zij uitbesteden aan Sociaal Ondernemers.

Datum 29 oktober 2019

Inkoop bij sociale ondernemingen heeft een prominente plek gekregen bij de mogelijke SROI-invullingen. Binnen het actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen wordt SROI nadrukkelijk meegenomen.

Vervolg en financiën

In deze informatienota staat aangegeven wat we al doen. Voor komend jaar voegen we daar een vast aanspreekpunt aan toe. Deze rol verbinden we aan de accountmanager starters en start-ups, aangezien daar al enig overlap aanwezig is en zal dus worden uitgevoerd door het team Economie. Bij de komende perspectiefnota komen we met een nadere toelichting of en hoe we deze rol als gemeente eventueel intensiever willen oppakken, naast het nu aanstellen van een vast aanspreekpunt, en de daarbij horende capaciteitsraming en werkbudgetten.

Openbaarheid

ja

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

Peter Snijders

I. Geveke